

Nieuwsbrief Agrifood Gelderland

2022, nummer 6

Boerenbedrijven zijn belangrijk voor Gelderland: voor de leefbaarheid van het platteland, voor de economie en voor het produceren van ons voedsel. Want zij kunnen bijdragen aan de energietransitie, een gezonde leefomgeving en verbeterde biodiversiteit. De provincie zet daarom in op duurzame land- en tuinbouw met een goed verdienenmodel.

In deze nieuwsbrief onder andere:

- Veranderingen brengen altijd kansen, Column gedeputeerde Peter Drenth
- Glastuinbouw Bommelerwaard maakt stappen richting natuurinclusief telen
- Aan de slag met Boeren voor Natuur in Gelderland
- Vervolg Gelders Kennisnetwerk Voedsel
- Interview met Roel Wiggerink over het concept Zonvarken
- Netwerk Praktijkbedrijven
- Voortgang goedkeuring Nationaal Strategisch Plan (NSP)
- Agro Innovatie Event en twee andere bijeenkomsten op 23 november 2022
- Update subsidieregelingen

Veranderingen brengen altijd kansen

Column van gedeputeerde Peter Drenth

Hoe ziet ons landelijk gebied er over 30 jaar uit? Het is een vraag die sinds het begin van de stikstofcrisis met de dag belangrijker wordt. Ziet ons buitengebied er over 3 decennia precies zo uit als nu? Ik denk van niet. Verandering is een constante in onze samenleving, en in de agrarische sector: ik geef u op een briefje dat er weinig agrarische bedrijven te vinden zijn die nog precies hetzelfde doen als de vorige generatie agrarisch ondernemers, van wie ze het bedrijf hebben overgenomen. Dat hoort ook bij goed ondernemerschap. Ik durf dan ook de stelling aan dat verandering in de landbouw geen enkel probleem is. [Lees hier de hele column.](#)

Glastuinbouw Bommelerwaard maakt stappen richting natuurinclusief telen

Provincie Gelderland vindt het belangrijk om ondernemers te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun bedrijf naar een natuurinclusieve en/of kringloop-bedrijfsvoering. Er zijn middelen vrijgemaakt om kennisbijeenkomsten te organiseren en ondernemers met behulp van vouchers/advies-uren te begeleiden bij toepassing van deze kennis op hun bedrijf. Greenport Gelderland coördineert de uitvoering van dit programma.

Het Glastuinbouwpact Bommelerwaard & Tielerwaard heeft ervoor gekozen om een tweetal kennistrajecten te organiseren, namelijk: Weerbare teelt en Energiebesparing op bedrijfsniveau. Beide trajecten bestaan uit een drietal bijeenkomsten waar de laatste stand van kennis wordt gepresenteerd en besproken. Zo wordt bij het traject Weerbare Teelt ingegaan hoe met een minimale inzet van correctiemiddelen een sterk gewas geteeld kan worden. De rol van onder andere mineralen, het bodemleven en biostimulanten worden in samenhang belicht, gekoppeld aan praktijkervaringen. Eerste praktijkervaringen leren dat bijvoorbeeld het jaarlijks stomen van de grond in de chrysantenteelt niet meer nodig is; een besparing op de energierekening. Voor de cursus Energiebesparing op bedrijfsniveau komen onderwerpen als ontvochtiging, belichting maar ook warmtewinning uit de kas en opslag hiervan aan de orde.

Voor beide trajecten zijn meer dan 20 ondernemers aangehaakt. De bijeenkomsten worden georganiseerd op bedrijven waarvan de ondernemers al ervaring opdeden. Dit leidt tot verrijkende discussies en inspiratie. Inmiddels is hieruit het initiatief ontstaan om een tweede groep ondernemers voor Weerbare teelt te vormen specifiek voor aardbeienkwekers in Gelderland. De verwachting is dat deze binnenkort van start gaat.

Doel is dat de opgedane kennis wordt toegepast in de praktijk; hiervoor kunnen de ondernemers gebruik maken van een kennisvoucher; er kan een adviseur ingehuurd worden waarvan tot maximaal € 1.500

door de provincie wordt vergoed. Door de combinatie van het groeps- en individuele proces wordt juist de kennisontwikkeling en -implementatie ondersteund. Voor meer informatie kun je contact opnemen met Erik Kaemingk, via talent@greenport gelderland.nl. Ga hier naar de website: [Greenport Gelderland](https://www.greenportgelderland.nl).

Aan de slag met Boeren voor Natuur in Gelderland

De provincie Gelderland wil vanuit verschillende ambities de beweging zetten naar natuurinclusieve landbouw. Wij zijn daarbij ook geïnteresseerd in het bedrijfsconcept 'Boeren voor Natuur' zoals opgenomen in de [Catalogus Groen Blauwe Diensten \(Bijlage D I.8. Cluster Bedrijfssysteem\)](#). Dit is vergelijkbaar met het niveau 'best natuurinclusief'.

Doelstelling

De doelstelling voor Boeren voor Natuur is een extensief en milieuvriendelijke bedrijfsvoering. De voorwaarden die aan het bedrijf gesteld worden, zijn eenvoudig, maar voor de bedrijfsvoering zeer ingrijpend:

- No-input (zelfvoorzienend in mest en voer)
- Hoge waterstanden (herstel van de historische waterhuishouding)
- 10% landschapselementen
- Geen gebruik chemische bestrijdingsmiddelen

Er is dus geen aanvoer van mineralen in de vorm van extra meststoffen van buiten het bedrijf, en geen aanvoer van krachtvoer en van ruwvoer. In de praktijk gaat het om gemengde bedrijven met natte hooilanden en hoger gelegen bouwlanden waar graan verbouwd wordt. Om te voorkomen dat de hooilanden verzuren wordt het waterpeil verhoogd: hoge grondwaterstanden eventueel gekoppeld aan inundatie door beekwater.

In feite grijpt dit bedrijfstype terug op de duurzame kringlopen die landbouwmethoden van de negentiende eeuw kenmerkten; omstandigheden waaronder onze soortenrijke half-natuurlijke levensgemeenschappen ontstaan zijn.

De veebezetting is veel lager dan op gangbare bedrijven (1 GVE versus 3 GVE) en ook de productie per dier is lager.

Aan de gronden van het natuurgerichte bedrijf kunnen wel natuurgronden ('outfields' zoals heidevelden en schraallanden) worden toegevoegd die dan gemaaid en/of beweid worden. Deze gronden moeten dan wel langjarig in het bedrijfsplan worden opgenomen en in redelijke verhouding staan tot het aandeel landbouwgrond. Het areaal outfields kan een derde tot twee derde van het bedrijfsareaal uitmaken. Dit is afhankelijk van de grondsoort: op zandgrond zijn meer outfields nodig dan op veen of op klei.

Belangstelling bij 13 boeren

Het uiteindelijke doel van deze opdracht is het succesvol toepassen van het concept 'Boeren voor Natuur' in Gelderland waarbij de doelen van de provincie op het gebied van natuur, water en natuurinclusieve landbouw worden gerealiseerd. Dertien boeren en grondeigenaren in Gelderland hebben aangegeven interesse te hebben om aan de slag te gaan met 'Boeren voor Natuur'. Wij hebben daarvoor aan Louis Bolck Instituut, Bosgroepen Midden-Nederland en Anton Stortelder een gezamenlijke opdracht gegeven om met deze 13 bedrijven te komen tot een uitwerking van deze ambitie. Zomer 2023 weten we welke bedrijven echt de omslag naar Boeren voor Natuur gaan maken en zullen we met deze boeren langjarige afspraken maken om dit te realiseren.

Meer informatie

Filmpje: Bekijk hier ook het filmpje van John Arink, één van de boeren die meedoet: [Boeren voor natuur in de achterhoek](#).

Meer informatie over het concept Boeren voor Natuur is te vinden op de [website van WUR](#).

Vervolg Gelders Kennisnetwerk Voedsel

In 2014 is gestart met het Gelders Kennisnetwerk Voedsel. Dit netwerk is opgezet in opdracht van de provincie Gelderland. Gelet op de doorontwikkeling van het netwerk is er bij de provincie behoefte aan een verdergaande verzelfstandiging van de organisatie, met een afbouw van de provinciale financiering.

De provincie Gelderland heeft daarom Biodiversity in Business gevraagd te adviseren over deze doorontwikkeling. Zij hebben daarbij gebruik gemaakt van de conclusies van de eerder uitgevoerde verkenning (herijking 2021) en hebben een groot aantal interviews afgenomen.

Voor de zomer heeft Biodiversity in Business het advies opgeleverd. Daaruit komt een sterke focus naar voren op ondernemen in de korte keten en een meer lerend en minder vrijblijvend netwerk. Ook was het idee om na de zomer met een groep ondernemers

in de korte keten een sessie te houden om een aanzet te maken voor een agenda met concrete activiteiten. In de zomer is hierover ook contact ontstaan met de Stichting FoodValley. Stichting Foodvalley wil namelijk een grotere rol vervullen bij de transitie van de landbouw. Zij zijn bijvoorbeeld actief bij het opzetten van de Vereniging Eiwitboeren Nederland en kijken ook naar hun rol bij regeneratieve landbouw.

Uit gesprekken met de provincie is voortgekomen dat Stichting Foodvalley nagaat of zij in de toekomst een verbindende rol kan oppakken rondom knelpunten in de korte keten. Deze verkenning willen we graag ruimte geven. Als er meer duidelijkheid is zullen we dit via deze nieuwsbrief kenbaar maken.

Spreekuur Agrifood

Heeft u vragen over de kadernota Agrifood? De uitvoering van dit beleid? De financiële instrumenten of concrete projecten? Vanaf september 2022 organiseert het programmateam Agrifood van provincie Gelderland spreekuren voor alle betrokkenen uit de Gelderse agrarische sector. Wij organiseren deze spreekuren op 4 locaties in Gelderland. [Lees hier het hele bericht](#).

In the picture:

Roel Wikkerink uit Sinderen is één van de agrarisch ondernemers die wilde meewerken om zijn toekomstplannen in beeld te brengen voor onze communicatiekanalen. Dit leverde prachtige foto's op. Wij vroegen Roel nu om ook zijn verhaal te vertellen.

Zonvarken: "Als er dan nog iets kan, moet het dit zijn"

De familie Wikkerink uit Sinderen heeft een gangbaar varkensbedrijf en doet aan akkerbouw. Op de plaats van een koeienboerderij, die ze 5 jaar geleden kochten, willen Roel en zijn vrouw Demi een Zonvarken-bedrijf bouwen: goed voor dieren, milieu, klimaat, buurt en boer.

Dicht bij hoe varkens van nature leven

“Een van de initiatiefnemers van Zonvarken komt bij ons uit de buurt, en vroeg of het niets voor ons was”, vertelt Roel. “Die manier van varkens houden staat dicht bij hoe de dieren van nature leven, dat leek ons wel wat.” Hun huidige varkensbedrijf heeft 1 ster van het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming: varkens hebben er meer ruimte, licht en speelgoed. “Zonvarken gaat nog een stuk verder. Omdat er een goed verdienmodel bij zit, willen we dat wel proberen.” Lees hier verder voor het hele [interview met Roel Wikkerink](#)

Agro Innovatie Event 2022: snelle beslissers kunnen nog meedoen!

Innoveren is makkelijker gezegd dan gedaan, vooral in een tijd waarin de kranten vol staan met onzekerheden. Het inspelen op de uitdagingen van deze tijd vraagt echter wél om toekomstgericht ondernemerschap en dit is precies waar het Agro Innovatie Event over gaat. Het event vindt op 23 november plaats in Twello en staat volledig in het teken van duurzame innovaties in en rondom het boerenland. Laat je inspireren door innovaties uit de Cleantech Regio, de Achterhoek en de Liemers. Ondernemers laten zien hoe goede ideeën, dankzij samenwerking, ontkiemen tot innovaties en werkbare bedrijfsmodellen.

In het programma is aandacht voor thema's als:

- Eiwitrijke gewassen telen op gronden van Natuurmonumenten met Sjoerd Elgersma van Hofmeijer Loonwerkbedrijf BV uit Voorst en Esther Rust van Natuurmonumenten;
- Het meten van een (nog) beter functionerend bodemleven met akkerbouwer Theo Nieuwenhuis uit Didam en Bob Klein Lankhorst van Royal Eijkelkamp.
- Een boer-supermarkt samenwerking in coöperatie Van Onze Grond met Martin Binnendijk van Jumbo Binnendijk Twello en varkenshouder Tonnie Veldhuis van Dijk43 uit Klarenbeek.

Op het innovatieplein vind je vervolgens nog veel meer inspirerende ondernemers en organisaties. Zo vertellen Saxion studenten hoe snoeihout van het boerenland tot waarde kan worden gebracht, maak je kennis met de schoffelrobot van De Marke, leer je meer over Achterhoekse hop en proef je regionale hapjes én Syrische kaas uit Twello. De avond biedt ook gelegenheid om collega-ondernemers te ontmoeten en ideeën voor de sector te delen.

Meer informatie

Locatie: Zone college Twello, Meester Zwiersweg 4, 7391 HD Twello

Tijd: Inloop 19.30 uur, start programma 20.00 uur.

Meer info en aanmelden: [website van de Innovatiecoöperatie](#).

Netwerk Praktijkbedrijven

In 2020 is het landelijk programma Integraal Aanpakken gestart om kansen voor het integraal verduurzamen van de veehouderij aan te wijzen. Het maakt onderdeel uit van de invulling van het Klimaatakkoord. De afgelopen jaren is er al veel onderzoek gedaan, zijn verschillende pilots opgezet en praktische maatregelen getest. Vooral gericht op de reductie van de emissies van zowel methaan als ammoniak.

Binnen Netwerk Praktijkbedrijven ligt de focus bij de melkveehouderij. Melkveehouders in heel Nederland zetten zich gemotiveerd in om te werken aan de lange termijn doelen voor milieu en klimaat. Zij koppelen hun eigen bedrijfskennis aan de kennis van onderzoekers en gezamenlijk geven ze vorm aan praktijkonderzoek om nieuwe kennis te ontwikkelen. Kennis over ammoniak is goed voorhanden, kennis over methaan is nog volop in onderzoek. Wat zijn de opgaven van morgen, hoe komt het bij elkaar op het melkveebedrijf en wat werkt juist wel of niet goed uit. Het Netwerk brengt het bij elkaar en haalt praktijkgerichte maatregelen boven water waar ook de rest van Nederland mee aan de slag kan.

Meer informatie

Meer informatie op het gebied van onderzoek, pilots en praktijkbedrijven is te vinden in het [online magazine Integraal aanpakken](#) en op de [website van Netwerk Praktijkbedrijven](#).

Voortgang goedkeuring Nationaal Strategisch Plan (NSP)

Het NSP is de Nederlandse uitwerking van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De besprekingen tussen Nederland en de Europese Commissie over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)-Nationaal Strategisch Plan zijn op 30 september afgerond. Daarmee stond de weg vrij om het NSP definitief in te dienen bij de Europese Commissie. De verwachte goedkeuring door het College van Commissarissen vindt plaats tussen de 6 à 8 weken na deze indiening. Het nieuwe GLB, zoals dat vanaf 1 januari van start gaat, vormt een belangrijke ondersteuning voor de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige landbouw die in balans is met de natuurlijke omgeving en biodiversiteit. De besprekingen met de Europese Commissie hebben veel tijd in beslag genomen met als resultaat een op

veel punten aangepast plan. De komende tijd zullen de wijzigingen in het plan verder worden uitgewerkt en zullen de ICT-systemen worden aangepast. De verwachting is nu dat een eerste (provinciale) openstelling van een NSP-subsidieregeling in het derde kwartaal van 2023 kan plaatsvinden.

Workshop ‘Samenwerking akkerbouw - veehouderij’ 23 november 2022

Vanuit de kringloopvisie wordt meerwaarde gezien in de samenwerking tussen akkerbouw/tuinbouw- en veehouderijbedrijven. In dit kader zijn GLB-pilots en pilots in de experimenteelgebieden gestart. Ook zijn er een aantal lopende POP3-projecten op dit thema. In totaal gaat het om 15 projecten. Op 3 maart en 29 juni hebben naar aanleiding hiervan al workshops plaatsgevonden. Zie hier de [presentaties van deze bijeenkomsten](#).

De derde workshop wordt gehouden op **Woensdag 23 november van 9.30 – 12.30 uur**. Je kunt dan presentaties en verdiepende discussies verwachten op het gebied van:

- Pilots in de Achterhoek
- Klimaatadaptatie en Samenwerking akkerbouw – veehouderij
- Actualiteiten
- Vraagstukken die spelen in de verschillende pilots

Na afloop van de workshop wordt een lunch aangeboden en wordt een bezoek gebracht aan een van de deelnemende bedrijven aan de pilots in de Achterhoek. Reserveer dus ook een deel van de middag. De workshop is een initiatief van de WUR, BoerenNatuur en Regiebureau POP.

Meer informatie

Locatie: Agro-innovatiecentrum De Marke, Roessinkweg 2, 7255 PC Hengelo (Gld).
Aanmelden: via de [website van het Netwerk Platteland](#)

Update subsidies en regelingen

Provinciale subsidie ‘aanleg Agroforestry’ opnieuw beschikbaar

Agrariërs in Gelderland kunnen vanaf 1 november 2022 subsidie aanvragen voor het aanplanten van bomen en struiken op een perceel dat ze ook gebruiken voor akkerbouw, groenteteelt of veeteelt. Op onze website staat meer informatie over de [subsidieregeling Aanleg Agroforestry](#).

Wil je kennismaken met de mogelijkheden van agroforestry dan zijn er bijeenkomsten en kan advies worden ingewonnen bij [Agroforestry Netwerk Gelderland](#).

Subsidieregeling Innovatie Agrifood

De subsidieregeling Innovatie Agrifood staat doorlopend open tot eind 2023 en heeft nog voldoende middelen beschikbaar. Deze regeling is bedoeld voor – relatief wat kleinere – projecten die zich richten op innovaties in de kringloop- of natuurinclusieve landbouw.

Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om:

- investeringen in bedrijfsmiddelen, zoals bijvoorbeeld machines die nodig zijn om kringloop- of natuurinclusieve landbouw mogelijk te maken;
- marktonderzoek of productontwerp en -design;
- kennisoverdracht en voorlichting;
- afzetbevorderingsmaatregelen voor landbouwproducten.

Het maximale subsidiebedrag is 35.000 euro. Op onze website is meer informatie te vinden over de [subsidieregeling Innovatie Agrifood](#).

Investeringsregeling POP3+ 2022 zoals voorheen EU-herstelfonds

In de vorige winter was de regeling Groen economisch herstel vanuit het EU-herstelfonds opengesteld. Die regeling kende twee delen. Een onderdeel voor fysieke investeringen en een onderdeel voor samenwerking. Vanwege de overweldigende belangstelling, is er besloten tot een nieuwe openstelling voor het investeringsdeel.

Het doel van de Investeringsregeling POP3+ 2022 is hetzelfde als het doel van ‘Investeren in groen-economisch herstel’, namelijk steun voor de aanschaf van moderne installaties, machines, opslag- en verwerkingsplaatsen en (digitale) voorzieningen waarmee agrariërs hun bedrijf op een duurzame manier op het gebied van innovatie en modernisering kunnen versterken. Het gaat daarbij ook om nieuwe technieken, digitalisering en investeringen in de toepassing van innovatieve technieken processen of producten.

Aanvragen kunnen van 1 december 2022 tot en met 31 januari 2023 worden ingediend bij de RvO. Het beschikbare budget is € 14 miljoen (€ 2,8 miljoen per categorie). De subsidie bedraagt 40% van de subsidiabele kosten. De hoogte van de subsidie bedraagt minimaal € 20.000 en maximaal € 150.000. Voor updates kijk op de [website van de RvO](#).

Meer subsidieregelingen vind je in de onlangs bijgewerkte factsheet
[Regelingen die de doelen van de kadernota Agrifood ondersteunen](#)

Bijeenkomst 'bomen en struiken in de buitenloop' voor pluimveehouders:

Het Landbouwnetwerk Regio Foodvalley organiseert 23 november 2022 vanaf 19.15 uur in samenwerking met Agroforestry Netwerk Gelderland een introductie lezing: Bomen en Struiken in de Buitenuitloop.

Bomen en struiken in de buitenuitloop hebben meerdere functies en kunnen een positieve bijdrage leveren aan de pluimveehouderij. Denk bijvoorbeeld aan een toename van de biodiversiteit, extra inkomsten uit oogstbare soorten en toename van de biodiversiteit. Alle pluimveehouders in de Regio Foodvalley kunnen deelnemen. Aan deelname zijn geen kosten verbonden.

Meer informatie

Locatie: Pluimveemuseum, Hessenweg 2A, Barneveld

Aanmelden: stuur een email naar agroloket@landbouwnetwerkrfv.nl.

Programma: kijk op de website van [Landbouwnetwerk Regio Foodvalley](https://www.landbouwnetwerkregiofoodvalley.nl).

Afmelding
nieuwsbrief Agrifood

Aanmelding
nieuwsbrief Agrifood

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het team Agrifood van provincie Gelderland. Aan deze nieuwsbrief kunnen geen rechten worden ontleend. Je ontvangt deze nieuwsbrief omdat je eerder hebt aangegeven hiervoor belangstelling te hebben. Wil je ook een abonnement op de nieuwsbrief, of deze beëindigen? Mail dan naar agrifood@gelderland.nl.

Heb je vragen over een onderwerp? Of een suggestie voor een volgende nieuwsbrief? Die ontvangen wij graag.

Provincie Gelderland

Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 CX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl